

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av arbetstidslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av arbetstidslagen (RP 161/2021 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Krista Turunen, arbets- och näringsministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- Hyvinvointiala HALI ry
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Finlands primärskötarförbund SuPer rf
- Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL ry.

Inget yttrande av

- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att arbetstidslagen ändras.

Via riksomfattande tjänste- och arbetskollektivavtal ska det enligt den allmänna bestämmelsen i lagen vara tillåtet att göra undantag från den ordinarie arbetstiden och dygnsvilan. Bestämmelsen gäller arbete som utförs endast tidvis inom den arbetstid per dygn när arbetstagaren ska vara beredd att arbeta. Därmed blir det möjligt att göra undantag från både den ordinarie arbetstiden per dygn och den ordinarie arbetstiden per vecka. Syftet med propositionen är att anpassa lagen till den tidigare arbetstidslagen.

Betänkande AjUB 15/2021 rd

Dessutom ska en arbetsgivare eller en företrädare för denne som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot begränsningarna för utförande av nödarbete dömas till böter för arbetstidsförseelse.

I paragrafen om dispens föreslås en teknisk ändring.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I enlighet med 34 § 5 mom. i den gällande arbetstidslagen (872/2019) får undantag göras genom riksomfattande tjänste- och arbetskollektivavtal från begränsningarna av arbetstiden per dygn i 5 § och från bestämmelsen om dygnsvila i 25 § i arbete som endast tidvis utförs inom den arbetstid per dygn när arbetstagaren ska vara beredd att arbeta. I den tidigare arbetstidslagen (605/1996) var undantagen inte begränsade till enbart begränsningar i den dagliga arbetstiden. Så länge lagen gällde hade parterna i ett riksomfattande kollektivavtal kommit överens om att tillåta avvikelser från både den ordinarie arbetstiden per dygn och den ordinarie arbetstiden per vecka för personalen på kommunala räddningsverk.

Syftet med propositionen är att återställa rättsläget från tiden för den tidigare arbetstidslagen, det vill säga tillåta avvikelser från begränsningarna enligt 5 § i arbetstiden per dygn och per vecka. I och med ändringen har parterna i kollektivavtal rätt att också avtala om undantag från den ordinarie arbetstiden per vecka. För närvarande är det tillåtet att avvika från den ordinarie arbetstiden per vecka bara med dispens, som beviljas av Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland. Dessutom återställs kriminaliseringen av brott mot bestämmelsen om nödarbete i och med att nödarbete som utförts i strid med 19 § kriminaliseras i 44 §.

Sammantaget anser arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar, men med kommentarerna nedan.

Utvidgad avtalsmöjlighet och utjämningsperiod

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet välkomnar en utvidgad möjlighet för parterna att avtala om dessa frågor. Enligt uppgifter till utskottet kom initiativet till lagändringen från arbetstagersidan. När arbete utförs endast under en del av arbetstiden är det lämpligt med avseende på återhämtning och stresshantering att ordna arbetsschemat så att arbetstiden per vecka kan vara längre än 40 timmar. Det är till fördel att främja arbetstidsförläggningar som visat sig vara bra inom branschen, anser utskottet men påpekar samtidigt att lagändringen inte per automatik ändrar något i relationerna mellan parterna, utan bara ger dem möjlighet att avtala om frågan.

Enligt artikel 16 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG om arbetstidens förläggning i vissa avseenden (arbetstidsdirektivet) får medlemsstaterna fastställa en referensperiod på högst fyra månader för tillämpningen av den maximala veckoarbetstiden enligt artikel 6. I den nationella lagstiftningen tillåter artikel 19 i direktivet av tekniska skäl eller av skäl som har att göra

Betänkande AjUB 15/2021 rd

med arbetets organisering beräkningsperioder som är längre än de som avtalats genom kollektivavtal, men högst 12 månader. Som 34 § 2 mom. 6 punkten i arbetstidslagen föreskriver kan parterna i kollektivavtal avtala om att utjämningsperioden för maximiarbetstiden är högst 12 månader, om det är nödvändigt av tekniska skäl eller skäl som hänför sig till arbetsarrangemangen. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att den föreslagna lagändringen inte strider mot arbetstidsdirektivet. Regeringen ändrar inte 34 § 2 mom. 6 punkten i arbetstidslagen.

Straffbart nödarbete

Till straffbestämmelsen fogas brott mot bestämmelsen om nödarbete. Avsikten är att en arbetsgivare eller en företrädare för denne ska kunna straffas för nödarbete som utförs i strid med 19 § i arbetstidslagen eller för försummelse att göra anmälan om nödarbete. Straffet är böter som döms ut för arbetstidsförseelse. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att tillägget är motiverat och konstaterar att det säkerställer arbetarskyddsaspekterna och förhindrar missbruk av nödarbetet.

Avslutningsvis

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet framhåller avslutningsvis att det är viktigt att informera och ge adekvat vägledning om lagändringarna för att eventuella missuppfattningar om tillämpningen ska undvikas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 161/2021 rd utan ändringar.

Betänkande AjUB 15/2021 rd

Helsingfors 27.10.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Aino-Kaisa Pekonen vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Kim Berg sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Anders Norrback sv
medlem Juha Pylväs cent
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
ersättare Jari Myllykoski vänst.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.